

Узагальнення й систематизація вивченого з теми «Словосполучення та речення»

Мета:

систематизувати та узагальнити знання учнів про словосполучення, речення та його види, про члени речення; удосконалювати навички грамотного письма; збагачувати лексику учнів; розвивати активність, самостійність мислення; виховувати повагу до рідного слова.

Розминка «Дотягнутися до зірок»

Заплющте очі й тричі глибоко вдихніть. Уявіть, що над вами мирне, світле небо, повне зірок.

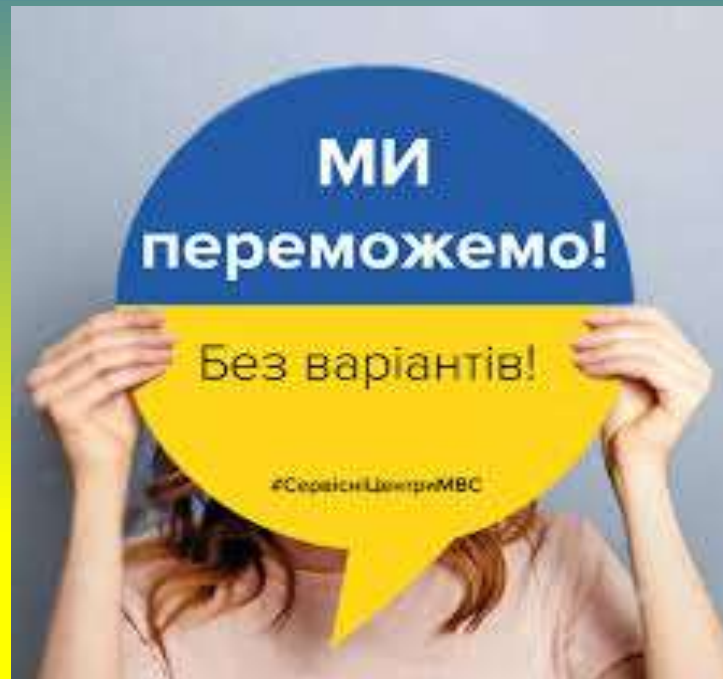
Кожному треба відшукати особливо яскраву зірку, яка б асоціювалася з вашою мрією.

Далі поволі піднімайте руки, наче тягнучись до неба і своєї зірки.

Ми повторюємо...

Синтаксис- розділ науки про мову, в якому вивчаються словосполучення та речення

Гра «Так чи ні»

Речення, в якому є другорядні члени називається поширеним?

Підмет – другорядний член речення, який відповідає на питання хто? що?

До другорядних членів речення належать додаток, означення, обставина?

Обставина може вказувати на місце, час, умову?

Підмет та присудок – граматична основа речення?

Словосполучення- це два (і більше)
самостійних слова, одне з яких є
головним, а інше залежним

Ці слова пов'язані

за змістом

і

граматично

- за допомогою
питання

- за допомогою закінчень;
- за допомогою закінчень
і прийменників

Пригадайте:

До словосполучень не належать:

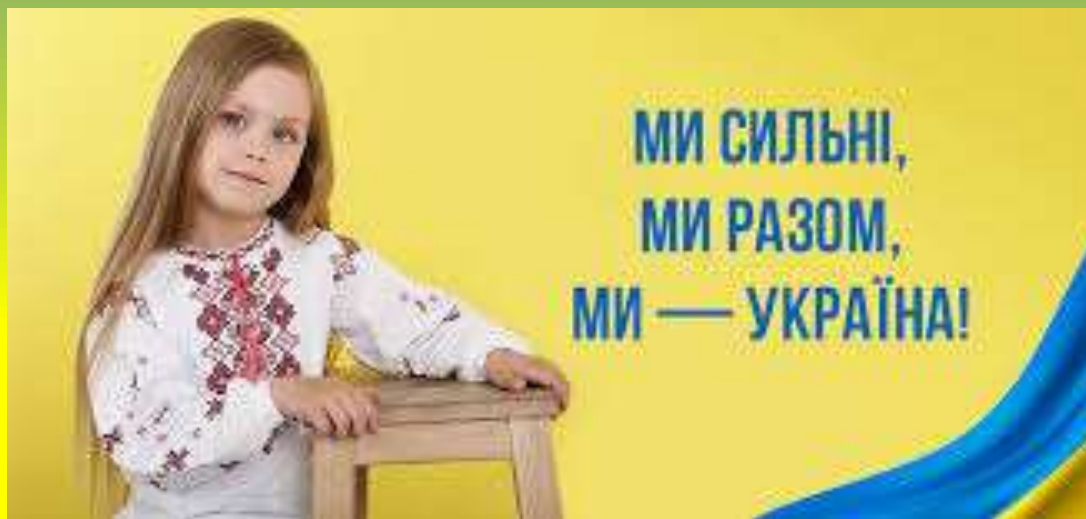
- ☐ поєднання іменників або займенників із прийменниками
(під дощем, за тобою);
- ☐ підмет і присудок (почався дощ);
- ☐ слова, незалежні одне від одного (рясний і теплий);
- ☐ стійкі сполуки (фразеологізми) побити глека (= посваритися).

**Завдання: Знайдіть лише
сповосполучення.**

**Визначте в кожному головне
і залежне сгова**

Говорити з учителем, біля паркану, осінні дощі,
батько працює, день і ніч, любити літо, квіти з
паперу, артисти з міста, велика і маленька, велика
груша, світлий колір, іти додому, брат іде, хвалити
сестру, у школі.

Потрібно пам'ятати:

Речення – це одне або кілька слів, які виражають закінчену думку. У кінці речення завжди стоїть розділовий знак.

За метою висловлювання:

Розповідне

Питальне

Окличне

Містить повідомлення про якісь факти, події чи явища діяльності.

Містить запитання, що спонукає співрозмовника до відповіді.

Виражає спонукання до дії у формі прохання, поради, наказу, заборони.

Перетягніть речення до
відповідних колонок.

<https://learningapps.org/741075>

Завдання: Перебудуйте розповідні речення у питальні та спонукальні.

Розповідні

Марійка розв'язала задачу.

Миколці вже час прокидатися.

Діти грали у квача.

ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ.

□ Граматичну основу речення складають головні члени (підмет і присудок) або один голосовий член речення. Другорядні члени речення (означення, додаток, обставина) утворюють групу підмета і групу присудка.

Позмагаймося!

Визначте у реченнях із фільму
«Гаррі Поттер» підмети та
присудки.

Перейдіть за посиланням:

<https://www.baamboozle.com/classicjr/814660>

Другорядні члени речення

додаток

Означає предмет і відповідає на питання будь-якого відмінка, крім **називного**. Підкреслюється
- - - - -
(пунктиром)

означення

Вказує на ознаку предмета і відповідає на питання **який? чий? котрий?** Підкреслюється
~~~~~
(хвилястою лінією)

обставина

Означає різні ознаки дії і відповідає на питання **Як? Де? Коли? Куди? Звідки? З якою метою?** Підкреслюється
- . - . - . -
(пунктиром з крапкою)

Тренувальні вправи

Випишіть із речення всі словосполучення. Поставте питання від головного до залежного слова.

Тонуть в золоті і теплій синяві принадні простори і закликають усе в степу до спокою і миру (О.
Довженко).

Зразок: Тонуть (у чому?) — в золоті.

- **Замініть питальні речення на спонукальні.**

Запишіть їх. Підкресліть граматичну основу.

1. Ти завдання виконав своєчасно?
2. Чи допомагаєш ти дома рідним?

Знайдіть у вказаних реченнях другорядні члени:

Варіант 1 — додатки.

Варіант 2 — означення.

Варіант 3 — обставини.

Існують рослинні і тваринні народні символи України. До рослинних символів належать калина, верба, дуб, тополя, барвінок, чорнобривці.

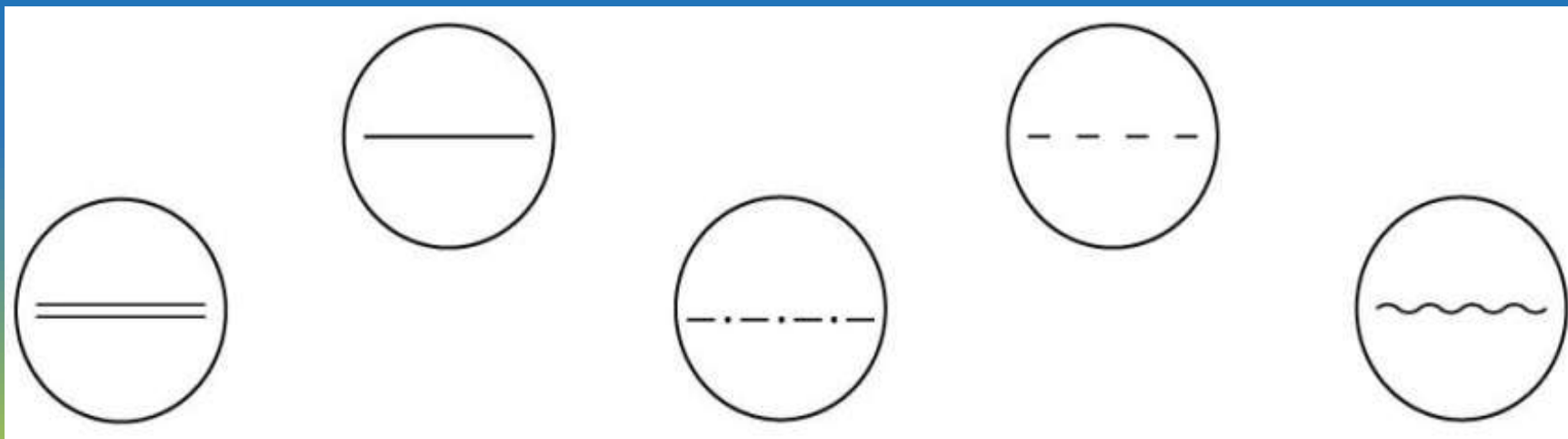
•Перепишіть, заповнюючи пропущені місця самостійно дібраними означеннями. Якими частинами мови вони виражені?

На початку червня гілки калини вкриваються суцвіттями ... квіточок, і стоять її ... кущі, наче ... наречені. У вересні рослина вкривається ... плодами. І квіти, і ягоди калини допомагають від ... недугів.

«Склади схему»

Блідий місяць над Дніпром сплив.

Мерехтить роса навколо на зеленій траві.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

➤ Підготуйтеся до контрольної роботи за темою :
«Словосполучення та речення.
Головні та другорядні члени речення»

